

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Złoty Potok Osada

Kod krajobrazu: 24-341.31-028

Położenie administracyjne: Gmina Janów, Powiat częstochowski

**Katowice, Warszawa
2025**

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Złoty Potok – Plac Chrzcziciela, widok na kościół. Tradycyjny układ zabudowań sakralnych i domów przy ulicy (fot. Urszula Myga-Piątek)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Złoty Potok Osada
ID	966
Kod krajobrazu	24-341.31-028
Typ, podtyp krajobrazu	6g - Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.4.1.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Ogrodzeniecko-Mstowski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.27
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Nidziańska i Pinczowska
Położenie administracyjne	Gmina Janów, Powiat częstochowski
Powierzchnia (ha)	97,68

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - terenów zabudowanych o charakterze wiejskim Złotego Potoku, w przewadze o zwartej zabudowie i charakterze wiejskim; rozbudowana infrastruktura turystyczna

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na występowanie historycznego układu Złotego Potoku wpisanego do rejestru zabytków;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wyjątkowe walory historyczne, założenie ruralistyczne a także walory widokowe (ekspozycja czynna). Krajobraz położony w Parku Krajobrazowym "Orlich Gniazd".

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Rzeka Wiercica ze stawami: Amerykan i Zielony, zadrzewienia nadrzeczne, roślinne zbiorowiska wodne, liczne populacje ptactwa wodnego, ichtiofauny oraz wodnych bezkręgowców.

Walory kulturowe

Wieś związana z bardzo starym udokumentowanym w źródłach osadnictwem nad Wiercicą (VIII w.). Zachowany zabytkowy układ ruralistyczny wielodrożny z trójkątnym placem wiejskim Jana Chrzciciela i kościołem (starsza część wsi). Część domów zachowała ściany z kamienia (wapień). Młodsza część wsi o intensywniej zabudowie o charakterze ulicówki (obecnie po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 793) wyróżnia się zwartą zabudową z pojedynczymi domami jednorodinnymi ustawionymi skośnie do drogi. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Szlak Maryjny.

Fizjonomia krajobrazu

Wzgórzowy charakter krajobrazu jest silnie skonstrastowany fizjonomicznie, podkreślony przez dolinę Wiercicy. Staw Amerykan oraz tereny sąsiadujące są gęsto zainwestowane infrastrukturą turystyczną (bary, park linowy, boisko do piłki plażowej, parking, pomosty, amfiteatralne schody z miejscami do plażowania, mural - stanowiący intensywny element krajobrazu). Szczególne wartości fizjonomiczne prezentuje dolina Wiercicy wraz ze stawami. Na wzgórzu, na którym usytuowany jest hotel Kmicic Belvedere&SPA wiedzie odsłonięta droga, wzdłuż której wyznaczono ciąg widokowy umożliwiający podziwianie rozległego widoku na staw Amerykan oraz na tereny otwarte na południe od hotelu (tzw. Błonia). Ciąg widokowy zapewnia także dalekie widoki na porośnięte lasami bukowymi wzgórza otaczające dolinę Wiercicy. Ciąg widokowy zapewnia obserwacje zmienności i malowniczości krajobrazu w różnych porach roku (m.in. przebarwiające się jesienią buki, odsłaniające się wapienne wychodnie skalne zimą itp.). Staw Amerykan stanowi malownicze wnętrze krajobrazowe, widoczne także z wyznaczonych punktów widokowych. Pierwszy na kładce przy grobli - gdzie zapewnia widok (w kierunku północnym) na Staw Amerykan z zagospodarowaniem turystycznym, a także w kierunku południowym na staw na Wiercicy o wysokim stopniu naturalności (tzw. Staw Zielony lub Sen Nocy Letniej), z roślinnością szuwarową i siedliskami ptactwa wodnego. Drugi punkt widokowy przy wschodnim brzegu zapewnia widok na Staw Amerykan i ścianę boru sosnowego, tworzącego zamknięcie kompozycyjne. Wyraźne odsłonięcie geologiczne wapieni jurajskich, u podnóża wzgórza na którym ulokowany jest zespół hotelowy, stanowi istotny naturalny akcent tożsamości przyrodniczej krajobrazu. W krajobrazie - w starszej części wsi Złoty Potok należy wskazać także lokalną dominantę, którą stanowi kościół przy placu wiejskim (mikrownętrze krajobrazowe) pw. Jana Chrzciciela, w otoczeniu zabudowy o wartościach kulturowych (bez walorów ekspozycyjnych). Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czerwony Szlak Orlich Gniazd i zielony Szlak Walk 7 Dywizji Piechoty.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Stara studnia na placu Chrzyciela w Złotym Potoku (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Rondo płk Chmieleńskiego w Złotym Potoku. Widoczna zachowana kapliczka (pomimo zmian w organizacji ruchu) (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Złoty Potok, plac centralny ze studnią. Zachowany tradycyjny układ wsi (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Przykład tradycyjnej zabudowy (z wykorzystaniem lokalnego kamienia) przy ulicy Klonowej (fot. Janusz Piątek)

ZDJĘCIE NR 5

Widok na Błonia Złotopotockie z ciągu widokowego - drogi do hotelu Kminic. Miejsce organizacji wielu imprez i wydarzeń plenerowych (fot. Janusz Piątek)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

